

חלול שבת עבור מתאבד

השאלה:

האם מותר לחלל שבת כדי להציל מי שאבד עצמו לדעת?

תשובה:

המחבר מביא כמה ראיות מהגמרא שמהן משמע, לכאורה, שאין לחלל שבת עבור מתאבד עצמו

לדעת:

א. על פי המסופר על הלל הזקן, שהכניס עצמו לסכנת נפשות כדי לשמוע תורה משמעיה ואבטליון ומצא עליו ג' אמות שלג ואמרו: "ראוי זה לחלל עליו את השבת" - משמע דוקא "זה", שכוונתו לשם שמים, אבל סתם מאבד עצמו לדעת - אסור לחלל שבת.

ב. על פי המבואר במסכת סנהדרין, דף ע"ב, בדין הבא במחתרת; שגם אם נפל עליו הגל אין מחללים את השבת להצילו, משמע שכיון שנסר נפשו להריגה - ודומה בכך למאבד עצמו לדעת - אין מחללים עבורו את השבת.

המחבר סותר ראיות אלו וסבור, שכל עוד יש מקום להצילו - עדיין אינו בגדר מאבד עצמו לדעת, וכל הדינים הקשורים במתאבד (המבוארים בשולחן ערוך יורה דעה, סימן שמ"ה) חלים רק כשהוא כבר מת ע"י פעולת אבוד לדעת. כל י"ד שיש ספק שמא הוא עדיין חי, הרי זה בגדר "רצה לאבד עצמו לדעת". נמוק נוסף - שמא הרהר תשובה ביתוים, ואף שזה מעט - לא הולכים בפקח-נפש אחר הרוב ואפילו בשביל מעוט מחללים את השבת.

מסקנה:

"לענין דינא להציל מאבד עצמו לדעת, לפי עניות דעתי פשוט דמחייבים להצילו... דכל זמן שיש אפשרות שהוא חי, אינו עדיין מאבד עצמו לדעת וגם שמא עשה תשובה".

(שו"ת חלקת יעקב, חלק א', סימן ע"ב)

מקורות נוספים:

מנחת חנוך, קומץ למנוחה, מ' רל"ז; שו"ת אגרות משה, האו"ח, ח"א, סי' קכ"ז; שו"ת ציץ אליעזר, ח"ח, סי' ט"ו, פרק ד'; שם, ח"ט, סי' י"ז, פרק ב' אות ו'; ועוד.